

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روستا آسوه

رهاورد آموزه اسلامی رشد و سعادت‌مندی

محمود صلاحی

زیر نظر:

حسن ناصری پور

محققین:

محمد سهیلی - حسین زمانی

به اهتمام:

مهدی فاضل فکور - بهزاد تیموریور - امیر صراف

استانداری خراسان رضوی

سرشناسه: صلاحی احمدآبادی، محمود، ۱۳۳۹-

عنوان و نام پدیدآور: روستای اسوه: رهاورد آموزه اسلامی رشد و سعادت‌مندی/محمود صلاحی:
زیر نظر حسن ناصری‌پور؛ محققین: محمد سهیلی - حسین زمانی...[و دیگران].

مشخصات نشر: تهران: انتشارات دنیای تغذیه، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری: ۳۸۴ ص.

شابک: ۵۰۰۰۰ ریال: ۵-۳۹-۵۰۴-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: عمران روستایی

رده بندی کنگره: ۸۴۹HN/ع۸ص ۱۳۸۹

رده بندی دیویی: ۳۰۷/۱۴۱۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۱۴۱۸۲۴

وزارت کشور
استاندارداری خراسان رضوی

روستای اسوه

محمود صلاحی

زیر نظر: حسن ناصری‌پور

محققین: محمد سهیلی - حسین زمانی

به اهتمام: مهدی فاضل فکور - بهزاد تیمورپور - امیر صراف

چاپ اول: پاییز ۱۳۸۹

ناشر: انتشارات دنیای تغذیه

تلفن: ۸-۶۶۴۳۵۶۶۶ صندوق پستی: ۶۹۳-۱۴۱۸۵

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: موسسه انتشاراتی عصرایران

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

بهاء: ۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۵-۳۹-۵۰۴-۶۰۰-۹۷۸ ISBN: 978-600-5040-39-5

نشانی: تهران/ میدان فاطمی/ ابتدای خیابان شهید گمنام بن‌بست دوم/ پلاک ۲/ طبقه ۱۲

مشهد/ خیابان بهار/ چهارراه لشکر/ ساختمان استانداری خراسان رضوی

تلفکس: ۰۲۱-۸۸۹۶۳۷۸۲

حق چاپ محفوظ است

راهبرد الگوسازی در اندیشه امام^(ره)
البته پیاده کردن مقاصد اسلامی در جهان، خصوصاً
برنامه‌های اقتصادی آن و مقابله با اقتصاد بیمار
سرمایه‌داری غرب و اشتراکی شرق، بدون حاکمیت
همه‌جانبه اسلام میسر نیست.

سیاست کلی باید این باشد: روستاها را آباد کنید،
زندگی را در روستاهای کشور آسان کنید، دسترسی
روستاییان عزیز را که از قشرهای محروم کشور
هستند به امکانات زندگی ممکن کنید، برای آنها
وسیله ارتباط، راه و جاده و امکان حمل و نقل و بقیه
امکاناتی که برای یک زندگی راحت لازم است، بطور
کامل فراهم کنید. اینها وظایف بزرگی است، همه اینها
همت‌های بلند، ایمان‌های عمیق و انگیزه‌های صادق و
راستین لازم دارد.

ساختن ایرانی آباد و پیشرفته در گرو توجه به روستاها
است. توجه به روستاها به عنوان پایگاهی سرشار از
تولید، خیر و برکت پایه آبادانی و سازندگی کشور بطور
همزمان و همه‌جانبه است. کانون توجه قرار دادن
روستاها و فراهم کردن مسیر عبور سرمایه‌های ملی
از این کانون از جمله وظایف دولت در قبال روستاها
است.

۱۲	سخن آغازین
۱۶	مقدمه
	فصل اول: روستا
۲۰	تاریخچه‌ی روستا
۲۲	روستا و ده در قانون
۲۳	شناخت روستا
۲۴	توسعه
۲۶	توسعه‌ی پایدار
۲۷	توسعه‌ی پایدار و توسعه‌ی همه‌جانبه
۲۸	توسعه‌ی روستایی
۲۸	توسعه‌ی همه‌جانبه روستایی
۲۹	فرآیند توسعه‌ی روستایی
۳۰	اهمیت توسعه‌ی روستایی
۳۱	شناخت شاخص
۳۱	شناخت شاخص‌های روستایی
۳۲	ویژگی‌های شاخص
۳۴	کاربرد شاخص
۳۶	شاخص‌های نهایی
۳۶	جمعیت و مهاجرت
۳۸	ساختار و عملکرد اقتصادی
۴۱	بهبودی و عدالت اجتماعی
۴۷	محیط پایداری
۵۰	آسیب‌شناسی اجتماعی - فرهنگی توسعه‌ی روستایی

۵۲	ساختار، خرده فرهنگ روستایی
۵۲	ضعف اعتماد متقابل در روابط درون فردی
۵۳	انتظار غیرمعقول
۵۴	ضعف نوآوری و خلاقیت
۵۵	عاقبت‌گرایی غیرحکیمانه
۵۶	ضعف آرزومندی مطلوب
۵۶	ضعف انگیزش پیشرفت
۵۸	ضعف در ترجیح منافع آتی به منافع آتی
۵۹	استانداردهای زندگی روستایی
۶۰	تأمین امکانات رفاهی مناسب و مطلوب
۶۴	توسعه‌نیافتگی

فصل دوم: روند شکل‌گیری روستا در ایران

۶۸	نگاهی به گذشته‌ی روستاهای ایران
۶۹	روستاهای اولیه
۷۰	روستا در دوران مادها
۷۲	روستا پس از مشروطیت
۷۴	روستاشناسی و شناخت روستاییان
۷۸	تحولات اجتماعی روستا در ایران
۸۶	تحولات فرهنگی روستا در ایران
۸۹	تحولات حقوقی روستا در ایران
۹۷	ارکان روستا
۹۹	برنامه‌ی درازمدت روستایی (روستا در سند چشم‌انداز)
۱۰۱	برنامه میان‌مدت روستایی
۱۰۱	برنامه روستایی قبل از انقلاب
۱۱۷	توسعه‌نیافتگی روستایی در ایران
۱۲۱	برنامه روستایی پس از پیروزی انقلاب
۱۳۰	چشم‌انداز توسعه‌ی روستایی در سیاست‌های رهبری
۱۳۱	برنامه چهارم توسعه
۱۳۵	نهادهای متولی روستا
۱۳۶	مدیریت روستایی تا قبل از انقلاب اسلامی

مدیریت روستایی در ایران پس از انقلاب اسلامی

شورای اسلامی و مدیریت توسعه روستایی

(وزارت جهادسازندگی) و توسعه روستایی

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و توسعه روستایی

طرح شهیدرجایی و توسعه روستایی

دهیاری ها و مدیریت توسعه روستایی

اهداف توسعه روستایی

مفهوم شاخص های توسعه روستایی

ترسیم وضع موجود روستاهای ایران بر مبنای شاخص های مشخص شده

ویژگی های عمده نقاط روستایی کشور

وضعیت کلی شاخص های آماری نقاط روستایی

فصل سوم: مبنای رشد و تعالی همه جانبه روستا

برنامه ریزی

ملاک ها و معیارهای مهم برنامه ریزی

شناخت روستایی زیربنای برنامه ریزی

معیارهای موقعیتی - محیطی

معیارهای کالبدی - فضایی

معیارهای اجتماعی - اقتصادی

مفاهیم بنیادین سطح بندی

عرصه روستایی

برنامه ریزی روستایی

اهمیت و ضرورت برنامه ریزی روستایی

اهداف برنامه ریزی روستایی

تاریخچه برنامه ریزی روستایی در ایران

سابقه علمی برنامه ریزی روستایی

سابقه برنامه ریزی روستایی در ایران

فرآیند برنامه ریزی توسعه روستایی در ایران

روش ها، ابزار و تکنیک ها، تجزیه و تحلیل اطلاعات

وضع موجود جامعه روستایی در ایران

مالکیت اراضی در روستاها

۲۰۲	نقش روستا در اقتصاد ملی
۲۰۳	خصوصیات اجتماعی و اقتصادی خانوار روستایی
۲۰۳	سطح رفاه اجتماعی جوامع روستایی
۲۰۴	وضعیت فعالیت اصلی سرپرستان خانوار روستایی
۲۰۵	وضعیت سواد در سرپرستان خانوار روستایی
۲۰۵	امکانات و تسهیلات قابل بهره‌برداری خانوار روستایی
۲۰۶	درآمد و هزینه خانوار روستایی
۲۱۱	دیدگاه‌های نظری اقتصاد روستایی
۲۱۱	جایگاه روستا و کارکرد آن در گستره ملی
۲۱۳	جایگاه روستای اسوه در ارتباط با مفاهیم توسعه روستایی
۲۱۵	آسیب‌شناسی توسعه روستایی ایران
۲۱۷	مشکلات بخش کشاورزی در نظام اقتصادی ایران
۲۲۱	جایگاه روستای اسوه
۲۲۲	تبیین چشم‌انداز راهبردی
۲۲۴	اهمیت توسعه همراه با عدالت
۲۳۱	توسعه و عدالت
۲۳۲	پیشرفت و عدالت

فصل چهارم: فرایند توسعه در روستا

۲۳۶	راهبرد توسعه برون‌زا در قالب دیدگاه نوسازی
۲۳۷	روش‌ها و راهبرد کلی برنامه‌ریزی روستایی در جهان سوم
۲۳۷	شیوه بهبود
۲۳۹	شیوه دگرگون‌سازی
۲۴۱	اصلاحات ارضی
۲۳۴	راهبرد نیازهای اساسی
۲۴۴	راهبرد روستا-شهر
۲۴۴	الگوی عبیداله خان
۲۴۵	طرح هادی روستایی
۲۴۵	راهبردهای توسعه همه‌جانبه روستایی
۲۴۶	توسعه روستایی و کارآفرینی در چین
۲۴۸	راهبردهای توسعه روستایی چین

۲۶۱	بهره‌گیری از ماتریس تحلیل عوامل
۲۶۳	چشم‌انداز توسعه روستایی
۲۶۵	ویژگی‌های عام و خاص چشم‌انداز افق ۱۴۰۴
۲۶۶	ویژگی‌های خاص مربوط به جامعه روستایی
۲۶۸	راهبرد رسیدن به جامعه‌ی روستایی دانش بنیان
۲۷۰	راهکارهای اجرایی توسعه‌ی پایدار روستایی
۲۷۲	الگوهای توسعه روستایی
۲۷۳	الگوی سیستمی روستا
۲۷۴	چارچوب الگوی پیشنهادی
۲۷۵	الگوی بومی

فصل پنجم: روستای اسوه براساس الگوی توسعه‌ی اسلامی

۲۷۸	مبانی توسعه از منظر اسلام
۲۷۹	ابعاد توسعه در نگاه قرآن کریم
۲۸۳	مفهوم توسعه از دیدگاه امام علی (ع)
۲۸۴	شاخص‌های توسعه و امام علی (ع)
۲۹۱	مهم‌ترین اهداف توسعه
۲۹۴	توسعه از منظر صاحب نظران دینی
۲۹۴	توسعه از منظر سیدجمال‌الدین اسدآبادی
۲۹۵	توسعه از منظر شهید مدرس
۲۹۶	توسعه از منظر شهید مطهری
۲۹۷	توسعه از منظر امام خمینی (ره)
۳۰۰	توسعه از منظر مقام معظم رهبری حضرت آیت ا... خامنه‌ای (دام عزه)
۳۰۳	ابعاد توسعه
۳۰۴	توسعه اقتصادی
۳۰۶	توسعه فرهنگی
۳۰۸	توسعه انسانی
۳۰۹	توسعه سیاسی
۳۱۰	الگوی توسعه (بحث کلی)
۳۱۲	اصول راهبردی توسعه
۳۱۲	عمل به اسلام و برپا نمودن حکومت عدل اسلامی

۳۱۳	نقش دولت اسلامی در فرآیند توسعه
۳۱۵	مشارکت مردم
۳۱۵	خودباوری و استقلال فکری
۳۱۵	تعاون و همفکری دولت و مردم
۳۱۶	حاکمیت مستضعفین و طبقات متوسط در رأس امور و مسئولیت‌ها
۳۱۶	راه‌های دستیابی به توسعه
۳۱۶	برنامه‌ریزی براساس اصول اسلام
۳۱۶	برنامه‌ریزی برای بالا بردن تولید
۳۱۷	اصلاح نظام پولی و مالی
۳۱۷	ایجاد روحیه‌ی قناعت و صرفه‌جویی
۳۱۷	توسعه روستایی
۳۱۸	برنامه دین برای رسیدن به اهداف
۳۱۸	مهندس اجتماعی
۳۱۹	آینده‌سازی
۳۱۹	مفهوم الگوسازی دینی
۳۲۰	مدل و الگو
۳۲۱	الگوسازی در قرآن مجید
۳۲۱	الگوی نفاق در آیات قرآن
۳۲۱	الگوی عالم بی عمل در آیات قرآن
۳۲۲	الگوی انفاق در قرآن مجید
۳۲۲	روش کلی مدلسازی دینی
۳۲۳	ویژگی‌های کلیدی توسعه در نظام اسلامی
۳۲۳	روستا در آیین‌های الگوی اسلامی - بومی
۳۲۴	روستای اسوه
۳۲۵	سلامت جسمی روستای اسوه
۳۲۵	نشاط اجتماعی روستای اسوه
۳۲۶	زنان روستای اسوه
۳۲۶	نهادهای اجتماعی در روستای اسوه
۳۲۷	نهاد خانواده
۳۲۹	نهاد خانواده در روستای اسوه
۳۲۹	خانواده اسوه در روستای اسوه

۳۳۱	ویژگی‌های خانواده روستای اسوه
۳۳۲	نقش و کارکرد نهاد خانواده در روستای اسوه
۳۳۳	نهاد تعلیم و تربیت
۳۳۵	ویژگی‌های نهاد تعلیم و تربیت در روستای اسوه
۳۳۶	نهاد اقتصادی
۳۳۸	نهاد اقتصادی در روستای اسوه
۳۳۹	تعاونی‌های روستایی
۳۳۹	طراحی مراکز رشد روستایی
۳۴۰	نهاد دینی - اجتماعی
۳۴۲	نهادهای دینی - اجتماعی در روستای اسوه
۳۴۲	نهاد مسجد
۳۴۴	نهاد پایگاه بسیج
۳۴۵	نهاد مدرسه
۳۴۵	نهاد کانون فرهنگی
۳۴۶	نهادهای حقوقی روستای اسوه
۳۴۶	روحانی روستای اسوه
۳۴۷	شورای اسلامی روستای اسوه
۳۴۸	شورای حل اختلاف
۳۴۸	انجمن اولیاء و مربیان
۳۴۸	دهیاری و مدیریت روستا
۳۴۹	اهمیت مدیریت روستایی
۳۵۰	مدیریت دانایی محور روستاها
۳۵۲	راهکارهای ارتقاء مدیریت روستای اسوه
۳۵۲	راهبردهای بینشی (نگرشی) مربوط به ساماندهی مدیریت روستایی
۳۵۳	راهبردهای برنامه ای مربوط به ساماندهی مدیریت روستایی
۳۵۳	راهبردهای اقتصادی ساماندهی مدیریت روستایی
۳۵۴	راهبردهای اجتماعی ساماندهی مدیریت روستایی
۳۵۵	راهبردهای فرهنگی ساماندهی مدیریت روستایی
۳۵۵	راهبردهای مشارکتی ساماندهی مدیریت روستایی

فصل ششم: نتیجه گیری و ارائه طرح روستای اسوه

۳۵۹	چشم انداز راهبردی روستای اسوه
۳۵۹	طراحی و ایجاد روستای اسوه
۳۶۰	رسالت
۳۶۰	مأموریت
۳۶۱	اهداف
۳۶۱	راهبرد اصلی برنامه
۳۶۲	راهبردهای اجرایی
۳۶۲	سیاست های کلان
۳۶۵	دوره ی اجرای برنامه توسعه در روستای اسوه
۳۶۵	سیاست ها و جهت گیری های اساسی در بخش فرهنگی
۳۶۶	سیاست ها و جهت گیری های اساسی در بخش اقتصادی
۳۶۶	سیاست ها و جهت گیری های اساسی در بخش بهداشت و سلامت
۳۶۶	سیاست ها و جهت گیری های اساسی در بخش آموزش
۳۶۷	سیاست ها و جهت گیری های اساسی در بخش عمران و آبادی
۳۶۷	نقش دستگاه های اجرایی در طرح
۳۶۷	الگوریتم اجرای طرح
۳۶۸	آموزش همگانی
۳۶۸	آموزش روستایی
۳۶۹	آموزش مدیران
۳۶۹	اثر بخشی و سنجش اثربخشی
۳۷۱	مؤلفه های اصلی سیمای روستای اسوه
۳۷۱	نهادهای
۳۷۲	نهادهای اساسی
۳۷۴	نهادهای تابع
۳۷۵	سیمای فیزیکی روستای اسوه
۳۸۱	منابع و مأخذ

سخن آغازین

رب ادخلنی مدخل صدق و اخرجنی مخرج صدق واجعلنی من
لدنک سلطانا نصیرا؛ والحمدلله رب العالمین

به نام خداوند لوح و قلم	که نور وجود آفرید از عدم
خداوند حکم و کتاب مبین	خداوند تعلیم و تهذیب دین
خداوند بیداری و زندگی	خداوند علم و برازندگی

زندگی و امید به آن، یکی از مهم‌ترین شاخصه‌های توسعه حیات انسانی است. کوشش دولت و مردم در جهت شکل‌گیری و نضج باورهای هدف می‌پذیرد. تا انسان امروز ایرانی با غایت و قصوای فرهنگ ایمانی خود بتواند موجد سرزمینی الفت گرفته با بهترین و شکوهمندترین فرصت‌های زیست معنوی باشد. نگاه و نگره خدا محور به خدمت صادقانه و رونق مهرورزی به بندگان شایسته‌ی او تاکید دارد. مناط و معیار دولت نیز در انجام وظایف خود، پژواک و بازتابش چشم‌اندازی است که از ایمان به نگرش خدا محوری توان می‌گیرد و از این‌رو معرفت به مبانی و وقوف به نیازهای اساسی جامعه اسلامی مبدل به منشور تلاش می‌گردد. برآیند این آگاهی گران قدر است که رهبر معظم انقلاب به مردم و مسئولان، آموزه وزین خدمت و تلاش مضاعف را سرلوحه قرار می‌دهند و به فرموده بصیرت‌آفرین آن عزیز فرزانه، خدمت بی‌منت، سرچشمه‌ی همت همکاران و ملت شریف می‌شود.